

นโยบายโดยสังเขป

วนเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้: เชื่อมโยงการแบ่งแยกป่าไม้และการเกษตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

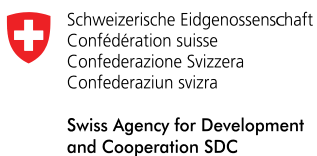

จัดทำโดย สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์วิจัยวนเกษตรนานาชาติ (World Agrforestry Centre; ICRAF)
ร่วมกับคณะทำงานป่าไม้ชุมชนแห่งอาเซียน (ASEAN Working Group on Social Forestry)

World Agroforestry Centre Policy Brief No. 78

นโยบายโดยสังเขป

วนเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้:
เชื่อมโยงการแบ่งแยกป่าไม้และการเกษตรเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

จัดทำโดย สำนักงานภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ศูนย์วิจัยวนเกษตรนานาชาติ (World Agroforestry Centre; ICRAF)
ร่วมกับคณะทำงานป่าไม้ชุมชนแห่งอาเซียน (ASEAN Working Group on Social Forestry)

รายการอักษรย่อและตัวย่อ

AMS	(ASEAN Member State) ประเทศสมาชิกอาเซียน
ASEAN	(Association of Southeast Asian Nations) สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
ASFCC	(ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change) โครงการด้านป่าชุมชนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งอาเซียน
AWG-SF	(ASEAN Working Group on Social Forestry) คณะทำงานป่าไม้ชุมชนแห่งอาเซียน

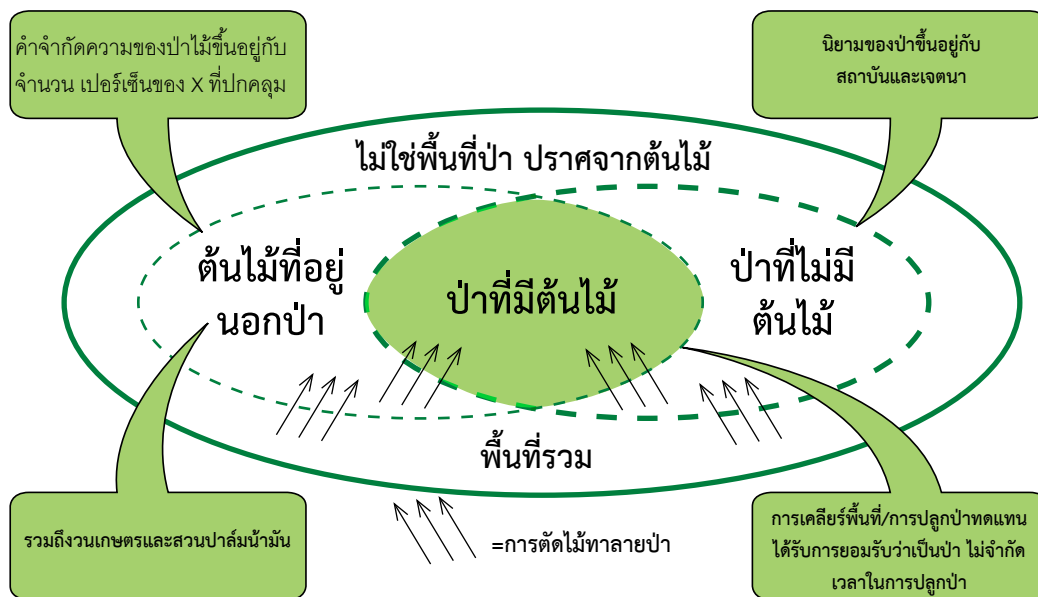
ผู้นำประเทศที่ยอมรับหลักการ 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และต่อมาได้ลงนามในสนธิสัญญาสภาพภูมิอากาศ ณ กรุงปารีส (Paris Climate Accord) ตกลงที่จะใช้แนวทางบูรณาการเป็นหนึ่งเดียวของหลาย ๆ นโยบายที่ปัจจุบันแยกเป็นหลายแนวทาง การแก้ปัญหาบางส่วนที่ก่อให้เกิดปัญหามากขึ้นไม่สามารถเป็นที่ยอมรับได้อีกต่อไป ในภาคการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประวัติศาสตร์และสถาบันต่าง ๆ สำหรับงานด้านการเกษตรและการป่าไม้ไม่เอื้อต่อการทำงานแบบบูรณาการ วนเกษตร ในฐานะแนวคิดแบบบูรณาการสามารถช่วยเชื่อมทั้งสองภาคส่วนนี้ให้มีมุมมองเป็นภูมิทัศน์อันหนึ่งอันเดียวกัน

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีโอกาที่จะใช้ SDGs ข้อตกลงเกี่ยวกับนโยบายสภาพภูมิอากาศกับการผลักดันทางยุทธศาสตร์ใหม่ ๆ ด้านอาหาร เกษตร และป่าไม้ของอาเซียนเพื่อสร้างสนามการเล่นบทบาทให้ราบเรียบขึ้น เมื่อรวมการเกษตรกับป่าไม้เข้าด้วยกันเป็นเรื่องการใช้ประโยชน์ที่ดิน จุลรวมของความสนใจจะย้ายไปที่หน้าที่มากกว่าที่รูปแบบของพืชปกคลุมต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่หลายอย่าง และเพื่อช่วยการปรับตัว การบรรเทาปัญหา และการให้บริการด้านต่างๆของระบบนิเวศ

ลำดับที่	การค้นพบนโยบายที่สำคัญ	สิ่งที่เกี่ยวข้อง
1	‘ป่าไม้’และ‘วนศาสตร์’ ถือว่าต่างจาก‘เกษตรกร’และ‘เกษตรกรรม’ในทางกฎหมาย กฎระเบียบ, สถาบัน, การศึกษาและจากมุมมองอื่นๆ ของการกำกับดูแล โดยมีมุมมองว่าอยู่คนละมุมและเป็นคู่แข่งกัน	ค่านิยมเชิงปฏิบัติการของ‘ป่า’ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับแนวคิดนโยบายเช่นเมื่อกล่าวถึงการตัดไม้ทำลายป่า, การปลูกป่าทดแทนและการทำวนเกษตร การตัดไม้ทำลายป่าเป็นศูนย์, REDD + และตัวชี้วัดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน
2	ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 77% ของพื้นที่เกษตรกรรมมีต้นไม้ปกคลุมอย่างน้อย 10% และ 47% มีอย่างน้อย 30% ถ้าใช้หลักเกณฑ์ทางนิเวศวิทยา แทนที่หลักเกณฑ์ทางสถาบัน มากกว่านั้นพื้นที่ของภูมิทัศน์ส่วนนี้อาจถือว่าเป็น“ป่า”	เป็นเรื่องปกติที่ดินไม้เป็นส่วนหนึ่งในพื้นที่เกษตรกรรมและในภูมิทัศน์ชานเมืองและในเมือง โดยให้ประโยชน์นานัปการแก่ส่วนรวม ต้นไม้เหล่านี้ต้องการการสนับสนุนทางนโยบายเช่นเดียวกันกับต้นไม้ในป่า
3	วนเกษตรในฐานะตัวเชื่อมระหว่างเกษตรและป่าไม้ได้วิวัฒนาการมาจากงานเทคโนโลยีระดับพื้นที่แปลงสู่การวิเคราะห์ในวงกว้างระดับภูมิทัศน์ของการประสานเชื่อมต่อระหว่างเกษตรและป่าไม้ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบ แนวคิด ‘เกษตร + ป่าไม้’ ที่เป็นองค์รวมมากขึ้นในนโยบายต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน ขณะนี้กำลังปรากฏออกมาเป็นทางเลือกที่เติบโตดีขึ้น	บางประเทศได้สร้างนโยบายวนเกษตรโดยไม่ได้แบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างป่าไม้และวนเกษตร หรือระหว่างวนเกษตรกับการเกษตร แต่เป็นนโยบายที่ขึ้นอยู่กับหน้าที่ที่แท้จริงของภาครัฐและเอกชนหรือต้นทุนและผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ปกคลุมประเภทต่างๆ
4	การรวมต้นไม้และวนเกษตรเข้าไปในภูมิทัศน์ทางการเกษตรสามารถสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้หลายประการ	การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนต้องเน้นที่หน้าที่มากกว่ารูปแบบ แนวทางการทำการเกษตร + ป่าไม้อย่างประสานเข้ากันด้วยที่ดินพื้นที่และด้วยนโยบายต่าง ๆ ที่สอดคล้องกันเป็นโอกาสให้การแยกหน้าที่กันในปัจจุบันได้เชื่อมต่อกัน

1. ป่าไม้และวนศาสตร์ได้รับการปฏิบัติแตกต่างกันเมื่อเทียบกับเกษตรกรรมและการเกษตร

ในทางกฎหมาย กฎระเบียบ สถาบัน การศึกษา และด้านอื่น ๆ ของการกำกับดูแลเกษตรกรรมซึ่งใช้ที่ดินเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่ใช้บริโภคในท้องถิ่นและจำหน่ายยังตลาดได้รับการปฏิบัติแตกต่างอย่างมากจากป่าไม้ แม้ว่าป่าไม้จะก่อให้เกิดสินค้าหรือบริการที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันก็ตาม 'การแยกจากกันโดยจารีตสถาบัน' มีประวัติอันยาวนาน ในทวีปยุโรป "ป่า" ก็คือพื้นที่ที่อยู่ไกลจากมือของชาวบ้าน ถูกสงวนไว้สำหรับการล่าสัตว์ สำหรับตัดไม้เอาไปสร้างเรือสำหรับกองทัพเรือ หรือเพื่อประโยชน์อื่นๆของรัฐ ป่าและไร่นามักถูกมองว่าไม่ใช่พวกเดียวกันและเป็นคู่แข่งกัน คตินิยมเช่นนี้สะท้อนให้เห็นได้จากการศึกษาและวิทยาศาสตร์ด้านป่าไม้และการเกษตรที่เคยแยกสองศาสตร์นี้ออกจากกัน ทำให้การให้ความรู้และกระบวนการทางความคิดในสองศาสตร์นี้ต่างกันไปที่ยังคงมีอยู่ทั่วโลก

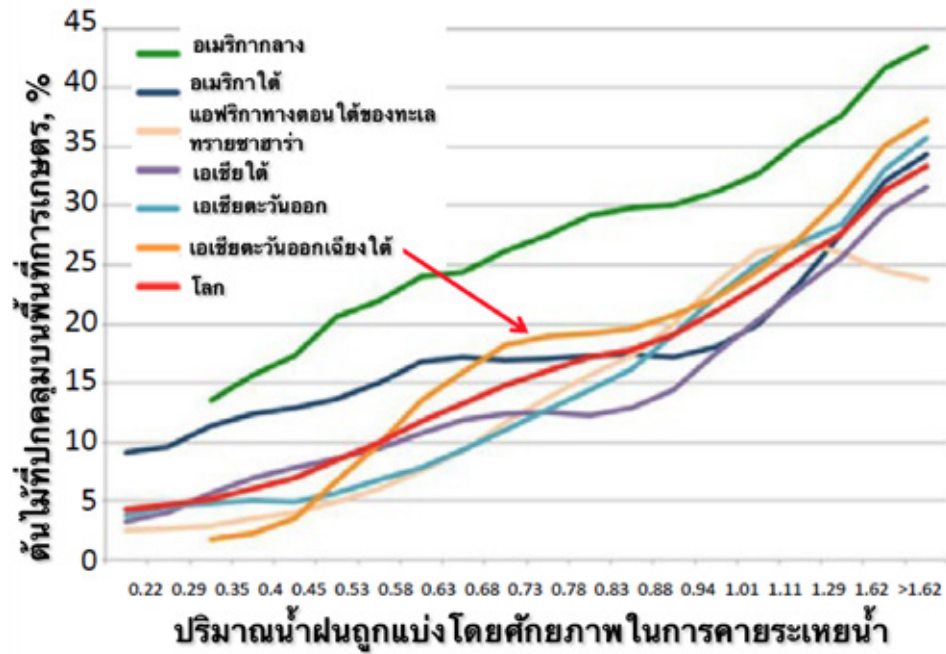
รูปที่ 1. แนวคิดเกี่ยวกับป่าที่ใช้ต้นไม้ปกคลุมเป็นฐาน ปฏิสัมพันธ์กับการใช้จารีตสถาบันเป็นฐาน (van Noordwijk and Minang 2009)

ในการถกเถียงเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ป่าไม้และการเกษตรถือเป็นหัวข้อแยกจากกันแม้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองจะถูกมองมากขึ้นว่าเป็นจุดเน้นที่จำเป็นในนโยบาย อย่างไรก็ตามเมื่อถึงเวลากำหนดนโยบายก็พบว่าเป็นเรื่องยากมากที่จะหาคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการของ "ป่า" ตามคำนิยามขององค์การอาหารและการเกษตร (FAO 2000 2015) ที่นำมาใช้อย่างกว้างขวางระบุไว้อย่างชัดเจนว่าพื้นที่ที่มีต้นไม้มากเพียงพอ สามารถเรียกได้ว่าเป็น 'ป่า' トラบเท่าที่ไม่ได้เป็นพื้นที่เกษตรหรือที่ตั้งชุมชนเมือง ทว่าในทางปฏิบัติก็ยังมีอีกนิยามหนึ่งซึ่งใช้ก่อนหน้านี้ที่แบ่งแยกพื้นที่ภูมิประเทศของเราตามจารีตสถาบันว่าตรงไหนจะพิจารณาว่าเป็น 'ป่า' และตรงไหนไม่ใช่ โดยส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ การคิดในแง่ของการปกคลุมของต้นไม้สามารถบอกเล่าเรื่องราวที่แตกต่างออกไปผ่านบทบาทหน้าที่ซึ่งต้นไม้ปกคลุมนั้นทำ

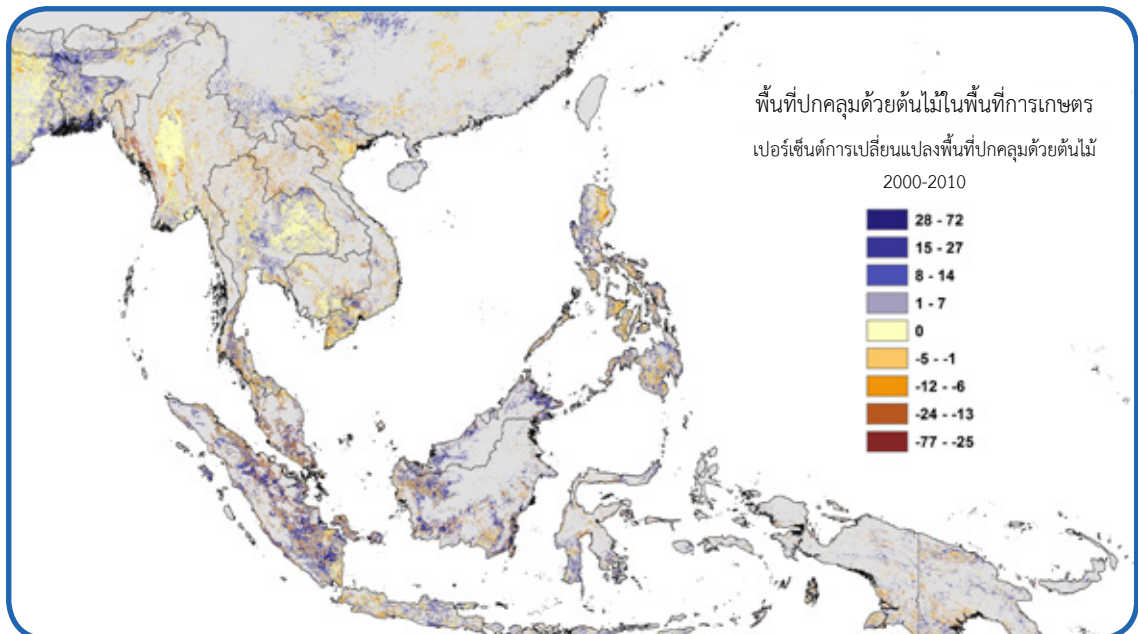
2. ต้นไม้ปกคลุมในพื้นที่การเกษตรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ในภาพถ่ายดาวเทียม ต้นไม้และพื้นที่ต้นไม้ปกคลุมสามารถแยกความแตกต่างได้จากพื้นที่พืชชนิดอื่นๆ กราฟโดยสรุปของส่วนหนึ่งของพื้นที่เกษตร (ไม่รวมอยู่ในสิ่งที่ประเทศที่ขึ้นทะเบียนว่าเป็น 'Forest' ในฐานข้อมูลระหว่างประเทศที่ FAO เก็บรักษาไว้) ที่มีต้นไม้ปกคลุมมากบ้างน้อยบ้าง (รูปที่ 2) แสดงให้เห็นว่าพื้นที่เกษตรจำนวนมากมี 'ต้นไม้ปกคลุม' เพียงพอที่จะมีคุณสมบัติเป็น 'ป่า' ได้ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 77% ของพื้นที่การเกษตรมีอย่างน้อย 10% ของพื้นที่ และ 47% อย่างน้อย 30% เป็นพื้นที่ต้นไม้ปกคลุม พื้นที่ส่วนนี้อาจถือได้ว่าเป็น 'ป่า' ถ้ายังใช้เกณฑ์ทางนิเวศ (ecological criteria) แทนที่จะเป็นเกณฑ์ของสถาบัน (the Zomer et al 2014) พื้นที่ปกคลุมด้วย

ต้นไม้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ค่อนข้างมากแต่เป็นเรื่องปกติเมื่อเทียบกับปริมาณน้ำฝน (รูปที่ 2) พื้นที่การเกษตรในอเมริกากลางมีตัวเลขต้นไม้ปกคลุมสูงกว่า ต้นไม้ปกคลุมนอกป่าเปลี่ยนแปลงตลอด มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลงมากมายจากการประเมินในช่วงสิบปี (รูปที่ 3)

รูปที่2. พื้นที่ปกคลุมด้วยต้นไม้ในพื้นที่การเกษตรแปรผันตามปริมาณน้ำฝน(Zomer et al 2014)

รูปที่3. การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ปกคลุมด้วยต้นไม้ในพื้นที่เกษตรกรรม (ไม้ไข่มุก) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Zomer et al. 2016)

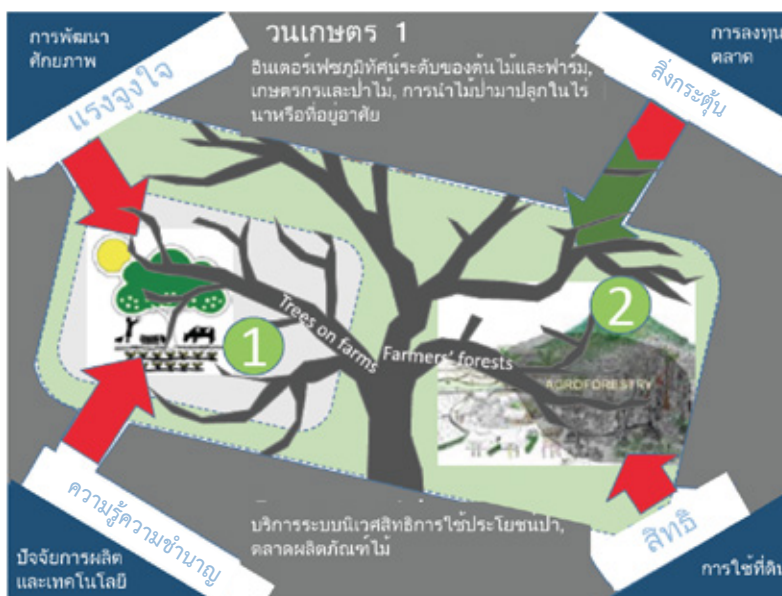
3. วงเกษตรเป็นสะพานเชื่อมระหว่าง 'ป่า' กับ 'เกษตรกรรม'

แนวความคิดวงเกษตร (รูปที่ 4) ได้พัฒนามาจากการผสมผสานของต้นไม้พืชและสัตว์ในระดับแปลง เช่น "taungya" ในพม่า และ "tumpang sari" ในอินโดนีเซีย – เข้าสู่ระบบที่หลากหลายที่คุ้มค่ากับการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพและการวิจัยมากขึ้น

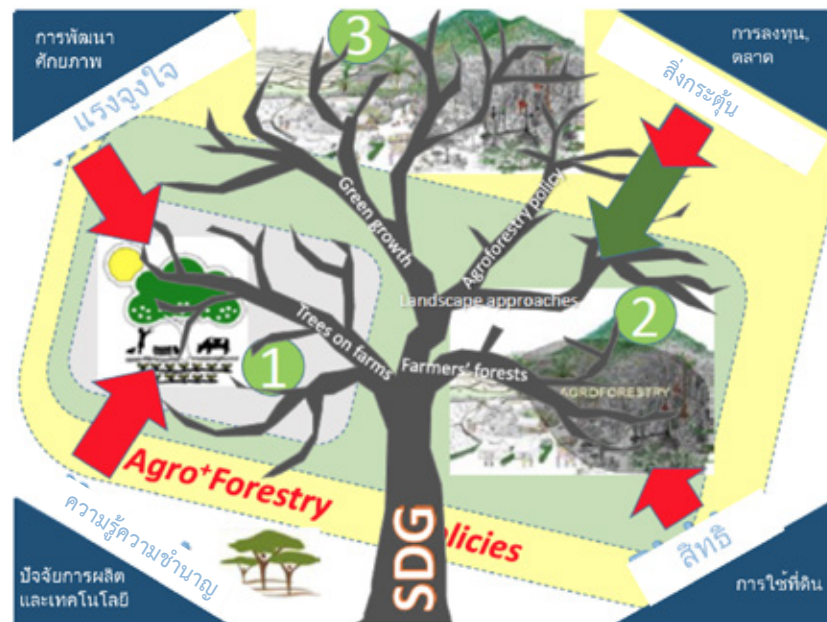
รูปที่4. แนวคิดวงเกษตรเบื้องต้นในฐานะเทคโนโลยี

แนวความคิดวงเกษตรในปัจจุบันครอบคลุมถึงแนวทางระดับภูมิทัศน์ (รูปที่ 5) ซึ่งรวมถึง "ต้นไม้ในไร่นา" และ "การเพาะปลูกในป่า" ซึ่งประเด็นต่างๆ เช่น สิทธิ (การเข้าถึงป่า, การจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินและการวางแผน) และตลาด (การลงทุน, ความต้องการสินค้า, แรงจูงใจ) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญสำหรับนโยบายที่มุ่งให้การพัฒนาที่มีผลมากที่สุด

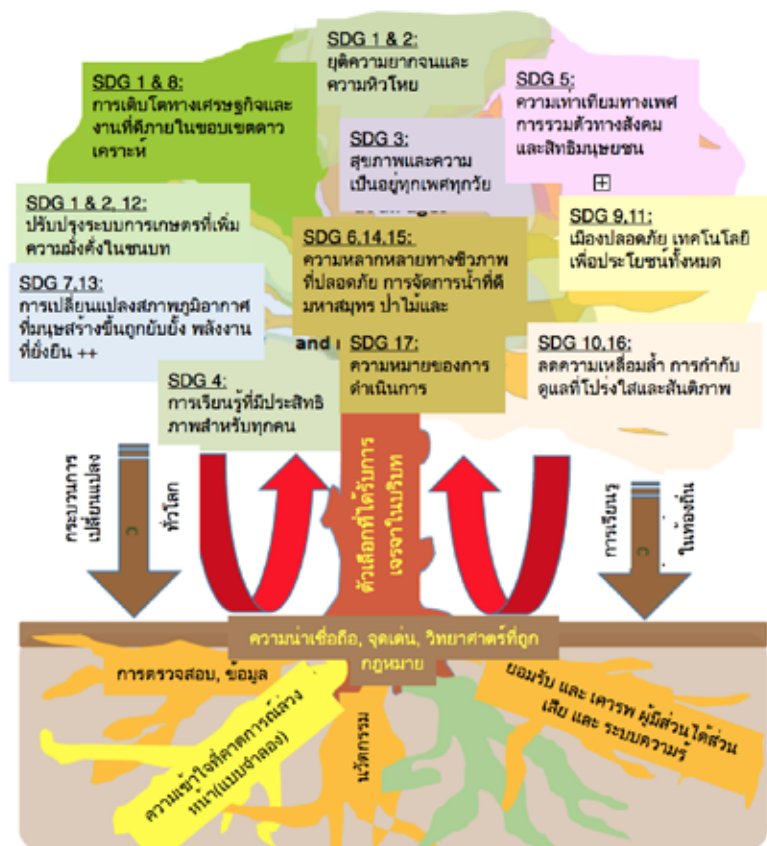
รูปที่5. วงเกษตรได้รวมแนววิธีและช่วยกำหนดแนวทางระดับภูมิทัศน์ในช่วงกลางทศ

ในขั้นตอนที่สามในวิวัฒนาการของวงเกษตร จำเป็นต้องมีการบูรณาการของ 'เกษตร + ป่าไม้' (รูปที่ 6) และการประสานนโยบายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน เพื่อให้การทำงานได้พาดผ่านครบทุกระดับปฏิสัมพันธ์ระหว่างต้นไม้-เกษตรกร - ป่าไม้และช่วยสนับสนุนจำนวนที่บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

รูปที่ 6. Agro-plus-Forestry เป็นขอบเขตนโยบาย

ดังนั้นวนเกษตรกลายเป็นตัวเชื่อมระหว่างภาคเกษตรและป่าไม้และให้แนวทางการใช้ประโยชน์แบบองค์รวมที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทั้ง 17 ประการ ซึ่งในที่สุดก็คือเป้าหมายเศรษฐกิจโลกอันยั่งยืน (รูปที่ 7); เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้กำหนดนโยบายกระทำการสร้างโครงสร้างที่ครอบคลุมทุกภาคส่วนซึ่งจะช่วยปรับปฏิสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเข้าสู่ความเป็นหุ้นส่วนการทำงานในแนวนอนซึ่งสามารถช่วยบรรลุเป้าหมายสภาวะแวดล้อมที่ดีและการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กันไปกับความไฝ่ฝันที่จะเป็น 'ตัวเร่งสภาพภูมิอากาศ' มียูในตัวของมันแล้วและเป็นสิ่งกระตุ้นสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น

รูปที่ 7. ต้น SDGs

4. วนเกษตรเป็นแนวคิดผสานพลังเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ในสรุปนโยบายล่าสุด (van Noordwijk et al 2015) เราได้สรุปวิธีที่วนเกษตรวนสามารถช่วยให้บรรลุเป้าหมายได้

1. ระบบวนเกษตรเป็นระบบการใช้ประโยชน์ที่ดินในและระหว่างพื้นที่ป่าไม้และไร่นาแบบเปิดโดยการผสมผสานต้นไม้ พืชและเลี้ยงสัตว์อย่างเหมาะสมสามารถให้หลายสิ่งได้พร้อมกันทั้งสินค้าผลประโยชน์และบริการ อันได้แก่อาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ พลังงานที่สร้างตัวใหม่ได้ น้ำสะอาด และความหลากหลายทางชีวภาพ
2. วนเกษตรเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและทำหน้าที่เอนกประสงค์ ซึ่งถ้าพูดอย่างเป็นวิชาการก็คือสามารถใช้ที่ดินในอัตราที่สูงกว่า 1 หรือมากกว่าหน่วยจริง ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการใช้ 'ทรัพยากรเข้มข้นอย่างยั่งยืน' ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระหว่างระดับผลผลิตต่ำสุดและสูงสุดต่อหน่วยพื้นที่
3. วนเกษตรสามารถเป็นมาตรการทางสถาบันที่มีประสิทธิภาพสำหรับปัญหาการแก่งแย่งเพื่อเข้าถึงทรัพยากร ซึ่งช่วยให้เกิดความเท่าเทียมทางเพศและความเสมอภาคทางสังคม และทำหน้าที่เป็นทางหนึ่งของการมอบอำนาจให้แก่ชุมชน
4. วนเกษตรในฐานะวัฒนธรรมการทำงานแบบบูรณาการระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ทั่วทั้งพื้นที่สามารถสร้างการสนธิพลังระหว่างเป้าหมายต่าง ๆ ของการพัฒนาอย่างยั่งยืน และช่วยหนีออกจากการแยกส่วนกันทำงานของสถาบันต่าง ๆ

การก้าวไปข้างหน้า

ช่องว่างระหว่างการเกษตรและป่าไม้มีมานาน บนเส้นทางของการแบ่งแยกตามจารีตสถาบันดังในปัจจุบัน การถกเถียงเพียงอย่างเดียวจะไม่ทำอะไรเปลี่ยนไป การเปลี่ยนแปลงต้องการผู้นำระดับบนที่ยืนยันทำงานตามหน้าที่แทนที่จะตามรูปแบบ: ความก้าวหน้าแท้ที่จริงสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของพื้นที่ชนบทที่ความยากจนฝังแน่นจะต้องอาศัยวิธีการใหม่ๆ ที่รวมมิติด้านสิทธิ สิ่งจูงใจ ความรู้ (เทคโนโลยีและปัจจัยนำเข้า) และแรงจูงใจ (ความสามารถของมนุษย์) ซึ่งแนวคิดวนเกษตรจะช่วยให้ ถ้าไม่คำนึงถึงความสำเร็จในที่ผ่านมาของแต่ละภาคส่วน "ข้อตกลงใหม่ๆ" ในแต่ละพื้นที่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและข้อตกลงเพื่อแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ข้อเสนอแนะ

ภายในแผนงานที่มีอยู่สำหรับภาคอาหาร เกษตร และป่าไม้ ของอาเซียน มีโอกาสมากมายที่จะใช้กรอบของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนและข้อตกลงด้านสภาพภูมิอากาศซึ่งทำขึ้นที่ปารีสมากำหนดนโยบายเกี่ยวกับวนเกษตร เพื่อสนับสนุนการบูรณาการและการจัดการด้านการเกษตรและป่าไม้ในแบบใช้ประโยชน์ที่ดินที่ก่อบรรลุด้วยต้นไม้หลากหลายหน้าที่และวัตถุประสงค์ บางขั้นตอนเฉพาะอาจขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ในปัจจุบันระหว่างการเกษตรและป่าไม้ในประเทศสมาชิกอาเซียนต่างๆ

อ่านเพิ่มเติม

- Chazdon RL, Brancalion PH, Laestadius L, Bennett-Curry A, Buckingham K, Kumar C, Moll-Roczek J, Vieira ICG, Wilson SJ. 2016. When is a forest a forest? Forest concepts and definitions in the era of forest and landscape restoration. *Ambio* March:1–13. DOI:10.1007/s13280-016-0772-y.
- [FAO] Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2000. *FRA 2000: on definitions of forest and forest change*. Forest Resources Assessment Working Paper 33. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- [FAO] Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2015. *FRA 2015: terms and definitions*. Forest Resources Assessment Working Paper 180. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- Leimona B, Lusiana B, van Noordwijk M, Mulyoutami E, Ekadinata A, Amaruzaman S. 2015. Boundary work: knowledge co-production for negotiating payment for watershed services in Indonesia. *Ecosystem Services* 15:45–62.
- Mbow C, van Noordwijk M, Prabhu R, Simons AJ. 2014. Knowledge gaps and research needs concerning agroforestry's contribution to sustainable development goals in Africa. *Current Opinion in Environmental Sustainability* 6:162–170.
- van Noordwijk M, Minang PA. 2009. *If we cannot define it, we cannot save it*. ASB Policy Brief 15. Nairobi: ASB Partnership for the Tropical Forest Margins. <http://www.asb.cgiar.org/pdfwebdocs/ASBPB15.pdf>.
- van Noordwijk M, Minang PA, Hairiah K. 2015. Swidden transitions in an era of climate change. In: Cairns MF, ed. *Shifting cultivation and environmental change: indigenous people, agriculture and forest conservation*. Oxford, UK: Earthscan. pp 261–280.
- van Noordwijk M, Mbow C, Minang PA. 2015. *Trees as nexus for Sustainable Development Goals (SDGs): agroforestry for integrated options*. Policy Brief 50. Nairobi: ASB Partnership for the Tropical Forest Margins.
- Zomer RJ, Neufeldt H, Xu J, Ahrends A, Bossio DA, Trabucco A, van Noordwijk M, Wang M. 2016. Global tree cover and biomass carbon on agricultural land: The contribution of agroforestry to global and national carbon budgets. *Scientific Reports* 6:29987.
- Zomer RJ, Trabucco A, Coe R, Place F, van Noordwijk M, Xu JC. 2014. *Trees on farms: an update and reanalysis of agroforestry's global extent and socio-ecological characteristics*. Working Paper 179. Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program. DOI: 10.5716/WP14064.PDF.

ผู้เขียน

Meine van Noordwijk (m.vannoordwijk@cgiar.org)

Rodel Lasco (r.lasco@cgiar.org)

การอ้างอิงถึงเอกสารฉบับนี้อย่างถูกต้อง

van Noordwijk M, Lasco R. 2016. *Agroforestry in Southeast Asia: bridging the forestry-agriculture divide for sustainable development*. Policy Brief no. 78. Agroforestry options for ASEAN series no. 1. Bogor, Indonesia: World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program; Jakarta, Indonesia: ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change.

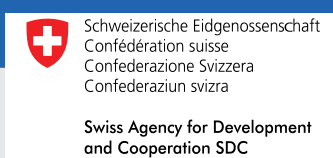
For more information, contact

AWG-SF Secretariat

Manggala Wanabhakti Building, Block VII, 4th Floor,
Jalan Gatot Subroto, Senayan, Jakarta 10270, Indonesia
Tel: +62-21-5703246, ext 478 - Fax: +62-21-5730136

World Agroforestry Centre (ICRAF) Southeast Asia Regional Program

Jl. CIFOR, Situ Gede, Sindang Barang, Bogor 16115
[PO Box 161, Bogor 16001] Indonesia
Tel: +(62) 251 8625415 | Fax: +(62) 251 8625416
Email: icraf-indonesia@cgiar.org
www.worldagroforestry.org/region/southeast-asia
blog.worldagroforestry.org

ASEAN Working Group on Social Forestry (AWG-SF) is government-initiated network that aims to strengthen social forestry in Southeast Asia through the sharing of information and knowledge. AWG-SF established by the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Senior Officials on Forestry (ASOF) in August 2005, linking government forestry policy makers directly with the civil society organizations, research organizations, academia, private sector, and all of whom share a vision of promoting social forestry policy and practices in ASEAN.

The **ASEAN-Swiss Partnership on Social Forestry and Climate Change (ASFCC)** is a Partnership Programme of ASEAN that aims to contribute to the ASEAN Mandate and Policy Framework through support for the ASEAN Working Group on Social Forestry and the ASEAN Multi sectoral Framework on Climate Change towards Food Security.